

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені БОРИСА ГРІНЧЕНКА
УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ КОЛЕДЖ

Циклова комісія викладачів природничих дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор
з науково-методичної
та навчальної роботи
О.Б.Жильцов
« 01 » 09 2015 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Анатомія, фізіологія, шкільна гігієна
(шифр і назва навчальної дисципліни)
галузь знань 0202 Мистецтво
(шифр і назва напрямку підготовки)
спеціальність 5.02020501 Образотворче мистецтво
(шифр і назва спеціальності)
спеціалізація _____
(назва спеціалізації)
інститут, факультет, відділення Університетський коледж
(назва інституту, факультету, відділення)

Київ – 2015 рік

Робоча програма Анатомія, фізіологія, шкільна гігієна для студентів
галузь знань 0202 Мистецтво
спеціальність 5.02020501 Образотворче мистецтво.

Розробник: Пиндюра Ірина Петрівна,
викладач циклової комісії природничих дисциплін
Університетського коледжу Київського університету
імені Бориса Грінченка

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії природничих
дисциплін
Протокол №1 від "25" серпня 2015 року

Голова циклової комісії (Л.М.Глухенька)

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом, структура типова
Заступник директора (С.І. Дем'яненко)
з навчальної роботи
Заступник директора (З.Л. Гейхман)
з навчально-методичної роботи

Схвалено Методичною радою Університетського коледжу
Київського університету імені Бориса Грінченка

Протокол №1 від "31" серпня 2015 року

Голова (М.В.Братко)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 2,5	<u>Галузь знань</u> 0202 Мистецтво	Нормативна
	<u>Спеціальність</u> 5.02020501 Образотворче мистецтво	
Модулів – 2.5		Рік підготовки: 2-й
Змістових модулів – 2,5		Семестр 3
		Аудиторних – 50 год.
Загальна кількість годин - 90		Лекції 16 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2.8	Освітньо-кваліфікаційний рівень: “молодший спеціаліст”	Практичні заняття 10 год.
		Семінарські заняття 10 год
		Самостійна робота 40 год.
		Модульний контроль 4 год
		Індивідуальні завдання 10 год.
		Вид контролю: екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу – розкрити анатомо-фізіологічні особливості організму людини в різні періоди онтогенезу, теоретичні питання науки про здоров'я, науково обґрунтувати заходи щодо збереження, зміцнення, розвитку і управління здоров'ям дітей і підлітків шкільного віку, створити стійку мотивацію щодо дбайливого ставлення до власного здоров'я, сприяти формуванню наукового світогляду та навчити комплексу оздоровчих умінь і навичок, механізмів організації життєдіяльності на принципах здорового способу життя.

Завдання курсу:

- ознайомлення з загальним закономірностями росту та розвитку дітей шкільного віку, віковою періодизацією та критичними періодами розвитку;
- визначення факторів, які впливають на здоров'я: біологічні задатки і можливості, соціальне середовище, екологічні умови;
- формування «психології» здоров'я, мотивації до корекції способу життя індивідом із метою закріплення здоров'я;
- реалізація індивідуальних оздоровчих програм, первинної та вторинної профілактики захворювань, оцінка ефективності оздоровчих заходів.

В процесі вивчення дисципліни у студентів повинні бути сформовані наступні предметні компетентності:

- володіння знаннями про особливості будови організму в цілому, механізми роботи і регуляції різних систем і органів людського організму;
- здатність володіти базовими терміни і поняття в області анатомії і фізіології людини;
- розуміння структурно-функціональної організації органів і систем тіла людини, включаючи їх мікроскопічну і ультрамікроскопічну організацію, з урахуванням вікових, статевих і індивідуальних особливостей;
- здатність розуміти фактори та принципи анатомічної мінливості та варіації анатомічних структур в процесі антропогенезу;
- здатність розуміти функції основних систем організму (нервової, ендокринної, опорно-рухової, крові, кровообігу, дихання, травлення, виділення, обміну речовин і ін);

- здатність розуміти механізми сприйняття, переробки та передачі інформації; регулювання функцій і системи забезпечення гомеостазу; механізми імунітету; закономірності інтегративної діяльності мозку; фізіологію поведінки; закономірності взаємодії організму і середовища;
- здатність застосовувати наукові знання в області анатомії і фізіології людини в навчальній і професійній діяльності;
- здатність визначати найважливіші фізіологічні показники людини;
- здатність розуміти та контролювати фізичний розвиток дітей та формування різних особливостей і рухових навичок;
- здатність обґрунтовувати правила особистої гігієни, для організації раціонального харчування, тренування організму, надання першої медичної допомоги, а також дотримання здорового життя.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Вступ. Загальні закономірності росту та розвитку дітей і підлітків. Анатомія, вікова фізіологія опорно-рухової системи. Основи фізичного розвитку учнів. Вікові особливості крові і кровообігу

Тема 1.

Вступ. Загальні закономірності росту та розвитку дітей і підлітків

Тема 2.

Анатомія та вікова фізіологія опорно-рухової системи. Патології фізичного розвитку учнів

Тема 3.

Вікові особливості крові і кровообігу

Змістовий модуль 2.

Анатомія та вікова фізіологія дихальної системи. Вікові особливості травлення, обміну речовин і енергії. Принципи харчування молодших школярів. Вікові особливості процесів виділення.

Тема 4.

Анатомія та вікова фізіологія дихальної системи.

Тема 5.

Вікові особливості травлення, обміну речовин і енергії. Принципи харчування молодших школярів.

Тема 6.

Вікові особливості виділення. Шкіра.

Змістовий модуль 3.

Залози внутрішньої секреції. Вікові особливості нервової системи, вищої нервової діяльності, аналізаторів. Гігієна навчально-виховного процесу в ЗОШ.

Тема 7.

Залози внутрішньої секреції. Вплив гормонів на ріст і розвиток організму.

Тема 8.

Вікові особливості нервової системи, вищої нервової діяльності, аналізаторів..

Тема 5. Вікові особливості травлення, обміну речовин і енергії. Принципи харчування молодших школярів.	14	2	6	2	2	2	
Тема 6. Вікові особливості виділення. Шкіра.	7	2	5				2
Разом	36	18	16	4	4	4	2
Змістовий модуль III							
<i>Залози внутрішньої секреції. Вікові особливості нервової системи, вищої нервової діяльності, аналізаторів. Гігієна навчально-виховного процесу в ЗОШ.</i>							
Тема 7. Залози внутрішньої секреції. Вплив гормонів на ріст і розвиток організму.	10	2	4	2	2		
Тема 8. Вікові особливості нервової системи, вищої нервової діяльності, аналізаторів.	8	2	4			2	
Разом за змістовим модулем 3	18	4	8	2	2	2	
Всього за навч.планом	90	16	40	10	10	10	4

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Постава, її порушення та профілактика	2
2	Вікові морфологічні та функціональні особливості діяльності серцево-судинної системи. Оцінка функціонального стану серцево-судинної системи. Вимірювання артеріального тиску.	2
3	Анатомія та фізіологія дихальної системи. Регуляція та гігієна дихання.	2
4	Анатомія та вікова фізіологія травлення. Анатомія та вікова фізіологія сечовиділення.	2
5	Будова, функції та розвиток нервової системи людини.	2

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Практична робота № 1 Оцінювання фізичного розвитку дітей. Визначення функціонального віку школярів	2
2	Практична робота 2. Оцінка функціонального стану серцево-судинної системи. Вимірювання артеріального тиску.	2
3	Практична робота № 3 Вивчення можливостей дихальної системи.	2
4	Практична робота № 4 Розрахунок фізіологічних потреб у харчових речовинах та енергії для людей різних вікових категорій	2
5	Практична робота № 5 Діагностика типу нервової системи. Вивчення співвідношення першої і другої сигнальної систем. Оцінка працездатності людини при виконанні роботи, яка потребує уваги.	2

7.Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Кількість балів
1	Тема 1. Вступ. Загальні закономірності росту та розвитку дітей і підлітків	6	5
2	Тема 2 Анатомія та вікова фізіологія опорно-рухової системи. Патології фізичного розвитку учнів.	5	5
3	Тема 3. Вікові особливості крові і кровообігу	5	5
4	Тема 4. Анатомія та вікова фізіологія дихальної системи	5	5
5	Тема 5. Вікові особливості травлення, обміну речовин і енергії. Принципи харчування молодших школярів.	6	5
6	Тема 6. Вікові особливості виділення. Шкіра.	5	5
7	Тема 7. Залози внутрішньої секреції. Вплив гормонів на ріст і розвиток організму .	4	5
8	Тема 8. Вікові особливості нервової системи, вищої нервової діяльності, аналізаторів.	4	5
	Разом	40год	40 балів

Карта самостійної роботи студентів

III семестр

Табл.6.1

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль I <i>Загальні закономірності росту та розвитку дітей і підлітків. Анатомія та вікова фізіологія опорно-рухової системи. Патології фізичного розвитку учнів. Вікові особливості крові і кровообігу</i>			
<u>Тема 1.</u> Вступ. Загальні закономірності росту та розвитку дітей і підлітків	Семінарські заняття. Модульний контроль.	5	I - II
<u>Тема 2.</u> Анатомія та вікова фізіологія опорно-рухової системи. Патології фізичного розвитку учнів.	Семінарське заняття, модульний контроль, індивідуальне заняття.	5	III - IV
<u>Тема 3.</u> Вікові особливості крові і кровообігу	Семінарські заняття. Модульний контроль.	5	V - VI
Всього: 16 год		15 балів	
Змістовий модуль II <i>Анатомія та вікова фізіологія дихальної системи. Дихання як спосіб оздоровлення. Вікові особливості травлення, обміну речовин і енергії. Принципи складання добового раціону молодших школярів. Вікові особливості виділення.</i>			
<u>Тема 4.</u> Анатомія та вікова фізіологія дихальної системи	Семінарське заняття, індивідуальне заняття.	5	VII - VIII
<u>Тема 5.</u> Вікові особливості травлення, обміну речовин і енергії. Принципи харчування молодших школярів	Семінарське заняття, індивідуальне заняття.	5	IX - X
<u>Тема 6.</u> Вікові особливості виділення. Шкіра.	Семінарське заняття, індивідуальне заняття.	5	XI - XII
Всього: 16 год		15 балів	
Змістовий модуль III <i>Залози внутрішньої секреції. Вплив гормонів на ріст і розвиток організму. Вікові особливості нервової системи, вищої нервової діяльності, аналізаторів. Гігієна навчально-виховного процесу.</i>			
<u>Тема 7.</u> Залози внутрішньої секреції. Вплив гормонів на ріст і розвиток організму .	Семінарське заняття, індивідуальне заняття.	5	XIII - XIV
<u>Тема 8.</u> Вікові особливості нервової системи, вищої нервової діяльності, аналізаторів.	Семінарське заняття, модульний контроль.	5	XV - XVI
Всього: 8 год.		10 балів	
Всього по предмету: 40 год.		40 балів	

8. Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні*: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні*: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

9. Методи контролю

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- ***Методи усного контролю:*** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.
- ***Методи письмового контролю:*** модульне письмове тестування; реферат.
- ***Методи самоконтролю:*** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	зараховано
B	82-89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75-81 (добре)		
D	69-74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60-68 (достатньо)		
FX	35-59 (недостатньо – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	не зараховано
F	1-34 (незадовільно з можливістю повторного складання)		

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Анатомія, фізіологія, шкільна гігієна» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок. Розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п.ІУ), де визначено види і терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4 бальну) та європейську (ECTS) шкалу подану в таб. 8.2.

Таблиця 8.2.

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного(модульного контролю)

Види діяльності	Кількість	Розрахунок	Заг.сума за видами діяльності
1.Лекція(відвідування)	16	8x1	8
2. Семінарське заняття	10	5x1	5
3. Практичні(відвідування)	10	5x1	5
3. Робота на семінарському занятті	5	3x10	30
4. Виконання поточн.к/р	2	2x10	20
5. Виконання модульної к/р	2	2x25	50
6. Виконання сам.роботи	8	8x5	40
7. Робота на практичному занятті	5	5x10	50
8. Реферати	1	1x15	15
Підсумковий рейтинговий бал	223 балів		
Форма контролю - екзамен			
	223: 60 = 3,71 (коефіцієнт)		

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у таблиці 8.3

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота							Екзамен	Сума	
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3			
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
87			62			74		40	100

11. Методичне забезпечення

1. Опорні конспекти лекцій.
2. Навчальні посібники.
3. Робоча навчальна програма.
4. Збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів.
5. Завдання для ректорського контролю знань студентів з навчальної дисципліни «Анатомія, фізіологія і гігієна дітей шкільного віку».

12. Очікуваний результат

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент має *розуміти та пояснювати*:

- ✓ загальні закономірності росту і розвитку дітей і підлітків;
- ✓ особливості процесів дихання, травлення, обміну речовин, терморегуляції, виділення, вікові особливості функціонування нервової системи дитини,
- ✓ значення нервової та гуморальної систем в регуляції і узгодженості функцій організму дитини та взаємозв'язку організму з навколишнім середовищем;
- ✓ складові і фактори формування здорового способу життя;

Аналізувати:

- ✓ закономірності і особливості впливу соціуму, які визначають здоров'я сучасної людини.
- ✓ закономірності розвитку систем і органів організму на різних вікових етапах;
- ✓ валеологічні засади формування здорового способу життя та профілактики захворювань;

Розпізнавати та визначати

- ✓ основні ознаки патологічних станів організму; - послідовність та об'єм долікарської допомоги в звичайних умовах та екстремальних ситуаціях, спрямовану на попередження ускладнень та порятунок потерпілого;
- ✓ об'єм та послідовність надання невідкладної допомоги у разі загрозливих для життя станів, нещасних випадків, травм, стан функціонального стану систем організму;
- ✓ встановлювати етапи, найбільш чутливі до педагогічних впливів, направлених на розвиток сприймання, уваги і пізнавальних процесів учнів;
- ✓ *використовувати* науково обґрунтовані гігієнічні рекомендації з організації навчено-виховного процесу, режиму дня і відпочинку, харчування дітей, обладнання, планування і благоустрою дитячих закладів;
- ✓ *характеризувати* основні чинники формування здорового способу життя;
- ✓ *обирати* доцільні для індивідуума форми і методи формування духовного, психічного і фізичного здоров'я.

13. Рекомендована література

Базова

1. Антонік В. І., Антонік І. П., Андріанов В. Є. Анатомія, фізіологія дітей з основами гігієни та фізичної культури. Навч. посібник/ В.І. Антонік, І.П. Антонік, В.Є. Андріанов.- К.: ВД «Професіонал», Центр учбової літератури, 2009. – 336 с.
2. Маруненко І.М., Неведомська Є.О., Бобрицька В.І. Анатомія і вікова фізіологія з основами шкільної гігієни: Курс лекцій для студ. небіол. спец. вищ. пед. навч. закл. - К.: Професіонал, 2003.- 480 с.
3. Тарасюк В.С. Ріст та розвиток людини: Підручник / В.С. Тарасюк, Н.В. Титаренко, І.Ю. Андрієвський та ін.; За ред. В.С. Тарасюка, І.Ю. Андрієвського.-К.: Медицина, 2008.-400 с.
4. Сидоренко П.І. Анатомія та фізіологія людини: Підручник / П.І. Сидоренко, Г.О. Бондаренко, С.О. Куц.-2-е вид., випр. К.: Медицина, 2009.-248 с.

Допоміжна

1. Апанасенко Г.Л., Попова Л.А. Медицинская валеология. - К: Здоров'я, 1998. - 248 с.
2. Булич Е. Г., Муравов І. В. Валеология. Теоретичні основи валеології: Навч. посібник. – К.: ІЗМН, 1997. - 224 с.
3. Валеологічна освіта та виховання: сучасні підходи, доступність і шляхи їх розвитку в Україні. Збірн. науково-практичних статей / За заг. ред. В.М. Оржеховської. - К.: Магістр - S, 1999. - 120 с.
4. Валеология. Навч. посібник: в 2- ч. /За ред. В. І. Бобрицької. – Полтава, 2000. – 306 с.
5. Грушко В.С. Основи здорового способу життя. Навч. посібн. з курсу "Валеология". - Тернопіль: СМП "Астон, 1999. - 368 с.
6. Ермолаев Ю.А. Возрастная физиология. - М.: Высш. шк., 1985. - 384 с.
7. Маркосян А.А. Физиология. – М.: Медицина, 1975. – 351 с.
8. Петришина О.Л., Попова К.П. Анатомія, фізіологія і гігієна дітей молодшого шкільного віку. - К.: Вища школа, 1982. – 192 с.
9. Хрипкова А.Г., Антропова М.В. Возрастная физиология и школьная гигиена. - М.: Просвещение, 1990. – 319 с.
10. Харрисон Д., Уайнер Д., Теннер Д. и др. Биология человека. - М.: Мир, 1979. – 611 с.

14. Інформаційні ресурси

1. Аносов В.Х., Хоматов Н.Г., Сидоряк В.Г. Вікова фізіологія з основами шкільної гігієни: [Електронний ресурс] – Режим доступу: lib.mdpu.org.ua/.../anosov_vkh_khomatov_ng_sidorjak_vkova_fzologja_z_osnovami_shkln_ggni.html .
2. Антонік В. І., Антонік І. П., Андріанов В. Є. Анатомія, фізіологія дітей з основами гігієни та фізичної культури: [Електронний ресурс] – Режим доступу: chtyvo.org.ua/.../Anatomiiia_fiziolohiia_ditei_z_osnovamy_hihiieny_ta_fizychnoi_kultury.pdf

